

WORKSHOPOK / WORKSHOPS

Bereczkiné Záluszkai Anna (ELTE) – Galuska László (KRE) – Szinger Veronika (KRE, Móra Kiadó):

A mese szerepe a kisgyermeknevelésben: hagyomány, transzformáció és pedagógia

A workshop a Móra Kiadónál megjelent *Mondjad még!* sorozat, valamint a *Csigabiga palota* c. kötet meseanyagának a bölcsődei és az óvodai neveléshez kapcsolódó felhasználásának lehetőségeihez kíván ötleteket adni, bemutatót kínálni.

A mítoszokkal ellentétben a mesék elsődleges célja nem a világrend magyarázata, hanem a narratív szórakoztatás, amely G. S. Kirk meghatározása szerint elsősorban a történetmesélés érdekességében rejlik (Kirk, 1993). A népmesék eredetileg az orális kultúrához kötődtek, ahol a mesemondás aktusa – Ortutay Gyula megfogalmazásában – az esztétikum egyik legfőbb forrását jelentette (Ortutay, 1980). Az írásbeliség elterjedésével azonban a mese performatív jellege háttérbe szorult, ami szükségessé tette a műfaj újraértelmezését és revitalizálását a modern irodalomban és nevelésben.

A 19. századtól kezdődően a népmese írott formában is a nemzeti kultúra és identitás fontos elemévé vált. Az adaptált mesék és újraírások révén az irodalom és a pedagógia közös platformot talált a mese értékközvetítő funkciójának megőrzésére. A mesék szerepe a kisgyermeknevelésben napjainkra ismét központi jelentőségűvé vált: a történetmondás nem csupán érzelmi biztonságot és esztétikai élményt nyújt, hanem fejleszti a gyermekek nyelvi kompetenciáját, fantáziáját és erkölcsi érzékét is. A mesehallgatás segíti az érzelmi szabályozást, gazdagítja a szókincset, erősíti a társas kapcsolatok megértését, és hozzájárul az identitásformáláshoz.

A kortárs magyar gyermekirodalom, különösen a Móra Kiadó *Mondjad még!* sorozata, tudatosan épít erre a hagyományra, a különböző korosztályok számára életkori sajátosságaikhoz igazodó szövegeket kínálva. A *Csigabiga palota* című válogatás például a bölcsődés korosztály nyelvi és pszichés fejlődését támogatja, miközben a hagyományos és modern szövegek esztétikai minőségén keresztül megőrzi a mese élő, közösségi jellegét.

Csájiné Knézics Anikó (Móra Kiadó):
Olvasóvá nevelés kortárs irodalommal

A betűfelismerésen és technikai olvasáson túlmutató, élményszerű olvasás napjainkban egyre inkább háttérbe szorul. Az alsó tagozatos korosztály olvasóvá nevelése ezért kiemelt jelentőségű feladat: az (irodalom)olvasás során fejlődő megértés, empátia és belső képalkotás nélkül az emberi érzékenység és a személyiségfejlődés is szegényedik. Valójában emberségünk ápolásáról van szó, amikor arra keressük a választ, miként vezethetők a 21. század gyermekei az Olvasók Birodalmába.

A workshopon gyakorlatban kipróbált módszert mutat be, amely játékos, élményszerű és közösségi formában támogatja az alsós tanulók olvasás iránti motivációját és pozitív olvasói identitásának kialakulását.

Deák-Zsótér Boglárka (Pompás Napok):
Pompás Napok a gyakorlatban – egy magyar népmese interaktív feldolgozása

A hagyomány egyes elemei önmagukban is értéket közvetítenek, de ha ezeket együtt alkalmazzuk a népmese-foglalkozások során, akkor ez az értékközvetítés felerősödik. A népmese motívumaihoz, eseményeihez vagy helyszíneihez kapcsolt mondókák, népi

játékok, találós kérdések, népdalok segítenek abban, hogy mindenki megtalálja az utat, miként kapcsolódhat a történethez. Az érzékelés több szintjét bevonva, a mesemondás népi hagyományaira támaszkodva szólítjuk meg az óvodás, iskolás és a felnőtt közönséget egyaránt. A többoldalú megerősítéssel megnyílik a lehetőség a mesében rejlő ősi bölcsesség átadására. A Pompás Napok módszertanát egy gyakorlati workshop keretein belül mutatjuk be sajátélményű mesefoglalkozással.

Hajós Erika (Tekergő Meseösvény Egyesület): Merj mesélni – szó-képfestő mesemondó műhely

A hagyományos, élőszavas mesemondás egy közös élményteremtés: interaktív, lélegző folyamat, amelyben mesélő és hallgató egymásra hangolódva vesz részt. A mai, digitális ingerekkel telített világban különösen fontos, hogy a pedagógusok és segítő szakemberek visszatáljanak ehhez az ősi kommunikációs formához, ugyanakkor a digitális eszközök használatát se zárja ki, hanem beépítse eszköztárába.

A képzés fókuszában a belső képalkotás fejlesztése áll. A képzelőerő fejlesztése kiemelt szerepet játszik a kognitív, érzelmi és szociális kompetenciák alakulásában, a mese ezt óvodás korban megalapozza, kisiskolás- és serdülőkorban tovább fejleszti. A mese hidat képez a száraz tananyag és a gyerekek világa között.

A módszer középpontjában a mesekártyák, szimbolikus képek és kreatív játékok alkalmazása áll. Ezek az eszközök lehetőséget teremtenek arra, hogy a résztvevők saját belső képeikre, élményeikre és fantáziájukra támaszkodva alkossanak történeteket, szereplőket és cselekményeket. (Pl. házaspáros mesekártyák alkalmazása: a kép mögé nézünk - Ki lakik a házban? Mi az ő története? Mesefalu építése csapatokban. Mese felismerése emoji kártyákkal)

A jelen képzés az óvodás és kisiskolás korosztályra koncentrál, a módszertani megközelítés célja olyan élményalapú, játékos technikák bemutatása, amelyek a kreatív gondolkodás, a narratív készségek és az önkifejezés fejlődését támogatják.

A gyakorlatok egyéni és csoportos formában egyaránt alkalmazhatók, differenciálhatók életkor, fejlettségi szint és cél szerint. Összességében a bemutatott technikák hatékonyan támogatják a képzelőerő tudatos edzését, a módszer könnyen tanulható és beépíthető a tananyagba. A tanulás tanításának játékos tétele mindig aktuális téma, a résztvevők olyan játékokkal ismerkednek meg, melyeket könnyen alkalmazhatnak gyerekcsoportoknál.

Illés Andrea (Scolar Kiadó): Az illusztrációk jelentőségének fokozódása napjaink gyerekönyveiben

Manapság nemcsak a kamaszokat vagy a felnőtteket, de már a bölcsődéseket, óvodásokat is felfokozott vizuális ingerek érik. Hogyan érinti mindez a könyvkultúrát? Milyen változások tapasztalhatóak az illusztrált mesekönyvek és ismeretterjesztő kiadványok küllemében, illetve milyen speciális effektek jelentek meg a könyvek világában, melyek a fokozottabb vizuális élményt hivatottak szolgálni? E témákat, a legújabb trendeket járunk körül, illetve azt, hogy vajon a szülők és a pedagógusok mi alapján választanak mesekönyveket a gyermekeknek: a képi világ vagy a tartalom fogja meg őket jobban...?

A Scolar Kiadó nagy nemzetközi kitekintéssel, illetve saját maga által is fejlesztett könyvekkel rendelkezik, melyek között igen változatos illusztrációs stílusokat találunk. Ezek mind jól szolgálják a meseszerűség átadását vagy épp az ismeretterjesztés praktikusságát – de vajon van-e olyan, hogy egy-egy illusztrációs stílus jobban illik a mesés történetekhez, mint pl. az ismeretterjesztéshez.

Amire még kitérnénk: tabutémák megjelenése az illusztrációk világában.

Kerekes Valéria (ELTE):

A Mesét másként módszer: az élőszavas mesélés új útjai az óvodai gyakorlatban

A mesélés az óvodai nevelés egyik kiemelt formája, amely egyszerre fejleszti a gyermekek nyelvi kifejezőkészségét, képzeletét és szociális kompetenciáit. A Mesét másként módszer az élőszavas mesélés hagyományát ötvözi a modern pedagógiai és dramatikus eszközökkel, lehetőséget teremtve arra, hogy a mesék feldolgozása új formában, interaktív és élményszerű módon jelenjen meg az óvodai mindennapokban.

A résztvevők gyakorlati példákon keresztül tapasztalhatják meg, miként építhetők a meseélményre olyan játékos tevékenységek, amelyek segítik a történet érzelmi tartalmának mélyebb megértését és feldolgozását. A dramatikus és mozgásos játékok révén a gyermekek nemcsak újraélik, hanem saját élménnyé formálják a mese üzenetét, miközben természetes módon fejlődnek narratív és szociális kompetenciáik.

Koósne Sinkó Judit (ELTE):

Kutya-macska barátság. Drámaműhely az örökké változó baráti kapcsolatokról

A drámaműhely központi gondolata a barátság. Timo Parvela Miú és Vau sorozatának egy téli meséjével igyekszünk közösen megfejteni ennek szépségeit, nehézségeit, ellentmondásait és mindazokat, miket már megéltünk és még megélhetünk barátként.

A mese interaktív, drámamódszerek sokaságával történő feldolgozására, közös megosztásokra és egyéni felismerésekre hívjuk a résztvevőket.

Krista Anita (ELTE, Budafok-Tétényi Nádasy Kálmán Alapfokú Művészeti Iskola és Általános Iskola):

Mese-Báb foglalkozás

A Mese-báb foglalkozáson ötleteket, tervezési és kivitelezési elképzeléseket, megvalósítási lehetőségeket szeretnénk bemutatni. A mese bábos feldolgozása során felmerülő kérdéseket, az ezekre adható lehetséges válaszokat szeretném körbejárni. Hogyan lesz egy történetből bábos történet? Mesélés bábokkal, tárgyakkal, kellékekkel. Mi a megfelelő bábtechnika, bábos nyelv egy adott történethez? A bábozás komplexitása a szöveg a látvány, a zene és a ritmus együttes alkalmazásával. Bábkészítés, bábmozgatás a gyakorlatban, a báb műfajának sajátosságaival való ismerkedés. A különféle bábtechnikák kipróbálása. Bábozás az óvodában és az iskolában. „Varázsláda” összeállítása különböző mesékhez.

Mellár Mezei Anita (Móra Kiadó):

Hétköznapi életmesék és mindfulness

Ez a workshop a mese és a mindfulness találkozási pontja a gyakorlatban. A szándék az, hogy a kor kihívásaira a mindfulness (tudatos jelenlét) gyakorlatait kínálja eszköztárul. Ennek segítségével a gyerekek könnyebben és tudatosabban kezelhetik a feszült élethelyzeteket, ellazulhatnak, fejleszthetik koncentrációjukat, és elfogadóbbá válhatnak önmagukkal és másokkal szemben. A workshop során a résztvevők betekintést nyerhetnek abba, hogyan használhatjuk a meséket tudatos jelenlétet támogató eszközként az óvodai és iskolai

munkában. A mesékben megjelenő motívumok modern kori kapaszkodóként segítik a gyerekeket, hogy megértsék érzéseiket és döntéseiket, miközben a történetek visszatükrözik korunk nehézségeit és ötleteket kínálnak ezeknek a feldolgozására. Mindehhez saját köteteim, a Mindfulness ABC és a Tigrisnindzsa és csodakő adnak alapot. Ezekben hétköznapi életmesék elevenednek meg, amik játékosan kapcsolódnak a mindfulness gyakorlatokhoz. A workshop ötleteket ad a résztvevőknek, hogyan építhetik be a mesét és annak mindfulness gyakorlatai a hétköznapiak ritmusába. Ez különösen fontos a jövő pedagógusai és nevelői számára, mert segít nekik eszközöket adni a gyerekek érzelmi és szociális fejlesztéséhez. Így a mese és a mindfulness egyszerre élvezetes, és támogatja a gyermekek érzelmi és mentális fejlődését.

Mészöly Ágnes (Móra Kiadó):

A mese és a torna kapcsolata – Tartásjavító tornák kisiskolásoknak mesék segítségével

Az életmódváltás, a mozgásszegény mindennapok tagadhatatlanul hatással vannak a kisgyermek testi fejlődésére. A scoliosis és a harántboltozat-süllyedés (polgári nevén a gerincferdülés és a lúdtalp) egyre több óvodást, kisiskolást érint. Ezek az elváltozások rendszeres tornával jól javíthatóak, ám a repetitív gyakorlatok végzésére nem könnyű rávenni az apróságokat. Ebben a helyzetben adhatnak segítséget az alkalmazott irodalom: Mészöly Ágnes a *Mesetorna* című könyvében hat olyan kedves, mesével kombinált feladatsor található, melyek rendszeres végzése javítja a renyhe testtartást, erősíti a lábfej és vázizmokat. A gyerekek motivációját a mesék, versek, mondókák megsokszorozzák, így torna nem egy nyűgös feladat, hanem vidám közösség élmény lesz. A workshop során a szerző (aki gyakorló konduktor-tanító is) bemutatja a gyakorlati alkalmazhatóságot, ötleteket ad arra is, hogyan építhetők be hasonló tevékenységek a mindennapi pedagógusi munkába.

Mikulášová, Andrea – Rózsová Wolfová, Karin (Comenius Egyetem):

Die Bremer Stadtmusikanten intermedial und interaktiv

Das Märchen als eine der einfachen Formen (Jolles 1930) ist sowohl im Unterricht des Faches Deutsch als auch im DaF-/DaZ Unterricht fest verankert. Es gehört zu den Formen prä- und paraliterarischer Kommunikation in der Familie und wird auch im Unterricht auf unterschiedlichen Stufen eingesetzt.

Einerseits bieten Märchen mit gewohnten vorstrukturierten Konstruktionen eine gute Orientierung, andererseits kommt bildliche, anschauliche Sprache (Redensarten) zum Einsatz. Symbolische Sinndeutungen eröffnen vielfältige wirkungsvolle Assoziationen. Beim genauen Lesen/Betrachten und in der Begleit-/Anschlusskommunikation werden die Bedeutungszusammenhänge zwischen der fiktiven Welt und der Alltagswelt auf der verbalen und bildlichen Textebene erschlossen. Durch den Vergleich der Märchen der Gebrüder Grimm mit neueren Adaptionen (Janosch, Paul Maar) wird literaturhistorisches Bewusstsein entwickelt.

Anhand des Märchens Die Bremer Stadtmusikanten (KHM 27), das zum Erzähltypus Tiere auf Wanderschaft gehört, sollen die Möglichkeiten des Umgangs mit kinderliterarischen Medienverbünden im Unterricht in Bezug auf didaktisch-methodische Prinzipien sowie den variablen Einsatz von Sozialformen aufgezeigt werden. Das literarisch-ästhetische Potenzial von Märchen in verschiedenen medialen Formen (Buch, Adaptionen, Hörbuch, Tiptoi, App, Kamishibai-Theater, Brettspiel) wird mithilfe kreativer Methoden und in praxisnahen Unterrichtssettings ausgelotet. Den theoretischen Rahmen bildet die Methode der intermedialen Lektüre (Kruse 2020, 408), die „kinderliterarische Medienverbünde zum

Lerngegenstand“ macht und „die dadurch ausgezeichnet sind, dass kinderliterarische Narrationen mehrfachverwertet [...] vorliegen.“

Nemes-Jakab Éva (Pagony Könyvkiadó): „Hogy a bűdös szömörcsőbe lehet valamit véletlenül lelegelni?!”

A kortárs neuropszichológiai és tanuláselméleti megközelítések egyre hangsúlyosabban mutatják, hogy a tévedés az emberi gondolkodás inherens sajátossága, a hibák kritikus információhordozók, lehetőséget teremtenek a képességek és stratégiák tudatos fejlesztésére, elősegítik a tanulási mechanizmusok finomhangolását. A hibázáshoz társuló negatív affektív válaszok — például félelem, szégyen, büntudat és szorongás — azonban gátolják a mély feldolgozást, így a hibák valódi értéke csak akkor bontakozik ki, ha képesek vagyunk azokra a tanulási folyamatok erőforrásaiként és nem kudarcként tekinteni.

A Pagony *Expedíció a Nyírfaligetben*, 1-3. osztályok számára kidolgozott foglalkozása, Kiss Judit Ágnes és Sipos Fanni *Tujaszörny és Nyírfakobold* című meséjének szöveg- és látványvilágára építve dramatikus keretben tematizálja a gyerekek hibázáshoz fűződő viszonyát. A célunk, hogy megtapasztalhassák a hibázásban és a segítségkérésben rejlő tanulási potenciált, a mélyebb megértéshez vezető erőforrást.

Az osztály (és a workshop minden résztvevője) egy képzeletbeli felfedezőcsoport szerepében lép be a Nyírfaliget közösségébe, ahol változatos dráma- és irodalompedagógiai gyakorlatok és játékok során ismerik meg a ligetet, a ligetlakókat, szokásaikat, normáikat és konfliktusaikat, hogy aztán a közösség életének egy kiélezett pillanatában tanácsadói szerepben segítség a nyírfakoboldokat egy lehetséges megoldás felé.

A Pagony Kiadó osztályokat megszólító *exPedíció* programcsomagja 90 perces foglalkozásokat kínál az általános iskola 1–8. évfolyamai számára. A program egy-egy mesekönyv narratív világára építve dolgoz fel a magyar nyelv és irodalom tantárgy kerettantervéhez illeszkedő tartalmakat, élménypedagógiai keretben, drámapedagógiai módszerek integrálásával. A foglalkozások célja kettős: egyrészt az adott évfolyam nyelvi és szövegértési kompetenciáinak mélyítése, másrészt olyan érzelmileg biztonságos tanulási környezet megteremtése, amelyben a tanulók reflektálhatnak saját és társaik erősségeire és nehézségeire, megtapasztalhatják a közösséghez tartozás támogató erejét és a felfedezők kíváncsiságával és lendületével lapozzák majd fel a következő mesekönyvet is, ami a kezükbe kerül.

A konferenciaműhelyen egy ilyen *exPedícióra* hívok mindenkit. Induljunk, bolyongjunk, tévedjünk el és találjunk oda közösen a nyírfakoboldokkal közös világunkba!

Sándor Csilla (Csodaceruza Magazin):

A mese mint kapu: szövegértés, alkotás és komplex gondolkodás a Csodaceruza módszertanában

A Csodaceruza magazin mesés és kreatív tartalmai olyan komplex pedagógiai eszközök kínálnak, amely egyszerre fejleszti a szövegértést, a szövegalkotást és a gondolkodási kompetenciákat. Az előadás bemutatja, hogyan válhat a mese interdiszciplináris tanulási térként a nyelvi fejlesztés, a vizuális nevelés, a logikai gondolkodás és a környezeti nevelés kapcsolódási pontjává. Konkrét pedagógiai példákon és iskolai tapasztalatokon keresztül láthatjuk, miként építhető be a Csodaceruza a tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokba élményalapú, motiváló módon.

Szabó Sándor (Csimota Gyerekkönyvkiadó):

„Egy könyv születése” – Interaktív foglalkozás arról, hogyan készül egy gyerekkönyv

Az interaktív foglalkozás során a résztvevők megismerhetik, hogy hány szakemberre van szükség egy gyerekkönyv megszületéséhez. Hogyan dolgoznak az írók, az illusztrátorok. Mi a feladata egy szerkesztőnek, hogyan alakul egy kézirat. Mit csinál pontosan egy képszerkesztő, egy nyomdai előkészítő vagy egy korrektor. Mik azok a könyvészeti adatok, mint például az ISBN-szám.

Széplaki Erzsébet (magyartanárdíjas, érdemes tankönyvíró, tanító, magyartanár):

A szókinccsfejlesztés hatékony módszerei mesefeldolgozás közben alsó-felső tagozaton

Tanítóként, magyartanárként, magyartanárdíjas, érdemes tankönyvíróként évek óta aktívan részt veszek a határainkon is túlélő Anyanyelvi piknik rendezvényein. 2025. szeptember 26-án a szlovákiai Várhosszúréten összevont 1–4. osztályos tanulók részvételével tartottam szövegértés központú bemutatóórát, amelynek olyan nagy sikere volt a Rozsnyó környéki magyar tanítási nyelvű alapiskolákból érkező tanítók és magyartanárok körében, hogy arra gondoltam, ezen a konferencián is érdemes lenne megosztani a résztvevőkkel az ott bemutatott jógyakorlatokat. Olyan hangos olvasási és szövegértési gyakorlatokat szeretnék közkinccsé tenni a jelenlévő kollégák bevonásával, amelyeket ők is jól tudnak alkalmazni a mindennapi tanításuk során – kiemelten – ezen a két képességfejlesztő területen.

Vaskor Gréta (Móra Kiadó):

„Olyan ló kell oda, amelyik sárkánytejet szopott!” – az énerő megtalálása és aktivizálása egy magyar népmese segítségével

Van, hogy rejtve, elfeledve, mélyen elásva van az az erő, ami szükséges ahhoz, hogy az akadályokkal megküzdjünk, helyes irányba mozduljunk, az élet a maga rendjében és teljességében folyjon tovább. A mesékben varázsos állatsegítők, a táltosok jelzik és hívják meg ezt a működést, amit életre kell kelteni, máskülönben célunk nem érhetjük el. Táltos - ez a segítő ott él mindenkinben, van, hogy rejtve, elfeledve. A workshop célja, hogy a mesében megjelenő táltoserő belsővé, személyessé és aktívvá váljon. A meseszereplők modellek – cselekvési és megküzdési mintát adnak, a mese szimbólumai, sűrített képei a személyes és kollektív tartalmakat is megnyitnak – az alkalmon mindezekre, és a mese narratív és strukturális rendezőelvére építünk. Fókuszkérdések és próbacselekvések segítik, hogy szimbolikus és konkrét, érzelmi, testtudati, és kognitív szinten dolgozzunk, tudatosan változtatva a fókuszt. Élőszavas mesemondás segíti a mesével való kapcsolódást. A sajátélményt megelőzi egy rövid meseterápiás módszertani ismertető.

Ajánljuk a workshopot mesékkal dolgozó szakembereknek, érdeklődő, saját énjükkel kapcsolódni kész felnőtteknek.